

דונגית ארץ-ישראלית *Cerintho palaestina* - פורחת בבתות החבל ים- תיכוני (מרץ 2016)

כתבה: ערגה אלוני

דונגית ארץ-ישראלית *Cerintho palaestina* היא צמח עשבוני חד או דו שנתי ממשפחת הזיפניים. הצמח זקוף המתנשא לגובה של עד מטר אחד, בעל עלים יושבים, פשוטים רחבים ושפתם חלקה. העלה מעוגל דמוי ביצה וקצהו מתחדד. עורק מרכזי בצבע לבן כסוף או חום סגול מחלק את העלה לשניים. כתם חום סגול מצוי בקצה העלה והוא גם צבעם של החפים ושל עלי הגביע. בנוסף, זרוע העלה כתמים לבנים כסופים מסודרים לאורך צדי העורק בשתי שורות. יש וכתמים נוספים מופיעים בקשת גם קרוב לשפת העלה. לרוב, את מיני הצמחים המשתייכים לזיפניים ניתן לזהות בקלות באמצעות השעירות הרבה של אברי הצמח וצורת הפרח. הדונגית שונה: היא איננה שעירה, כל אבריה חלקים, והפרח צינור מאוחה.

דונגית ארץ-ישראלית

נפים פורחים ועלים הזרועים הכתמים לבנים. צילמה: ערגה אלוני. ©
להגדלה לחצו על התמונות.

תפרחת הצמח קצרה צפופה וערוכה בקצה הגבעול. הגביע סגול מאוחה, בעל 5 שיניים בלתי שוות. בשולי עלי הגביע טור של שערות זעירות מופנות כלפי מטה. האונה האמצעית גדולה מהשאר וחופה עליהם בשוליה. אורך אונות הגביע כשליש מאורך הכותרת. הכותרת מאוחה לצורת צינור צבעה צהוב חיוור. הפרח גדול, אורכו כ- 2 ס"מ. הוא צר בבסיסו מתרחב בהמשכו ומתכנס שוב בסופו. בקצהו 5 שיניים קצרות, מופשלות לאחור. בשני צידי שיני הגביע מצוי כתם משולש בצבע חום. למעשה זה המקום בו נוצר אחוי לכל האורך של עלי הכותרת שיצרו מבנה של צינור. צדודית הפרח נראית כמו פעמון ארוך ששוליו התכנסו

וממרכזו נשלף העלי. כל הפרחים נוטים כלפי מטה.

דונגית ארץ-ישראלית

מימין לשמאל - פרחים, גביע וכותרת, אבקנים, שחלה. צילמה: ערנה אלוני ©
להגדלה - לחצו מעל התמונות

האבקנים חמישה במספר, כל אבקן מאוחה אל מרכז הכותרת שיצרה צינור. מיקומם הוא באזור המורחב של הצינור. הזירים נטויים אל מרכז הפרח ומסודרים סביב העלי. המאבקים צרים ומוארכים, צבעם כהה ובקצה מצוי קרין מוארך. השחלה עילית בת שתי מגורות. כל מגורה מחולקת לשניים. עמוד העלי דק, ניצב בין שתי המגורות. אורכו ארוך במעט מאורך הכותרת, הצלקת קטנה מעוגלת. הפרח מכיל צוף רב המורגש ביד בעת הפרדת הכותרת מהגביע. הפרחים מואבקים ע"י חרקים, בעיקר דבורים אשר חודרות לתוך צינור הפרח. **דונגית ארץ-ישראלית** פורחת באביב, ממרץ עד מאי.

הצמח אנדמי לארץ-ישראל, ותפוצתו מפוזרת בבתות באזורים שונים בארץ. לעיתים היא גדלה בריכוז גדול ויוצרת עומדים גבוהים בצל חלקי בקרקעות גירניות ובזלתיות. עד אמצע המאה ה-20 תפוצתה הייתה רחבה בעיקר בעמקים ובכרמל. פיתוח החקלאות ומקומות ישוב, הביאו להתמעטותה. באזורים אחדים גדלה בכתמים צפופים כמו למשל בשמורת הר חורשן, בנחל השופט ברמות מנשה, בגיא הירדן ("הירדן ההררי") סמוך לגשר בנות יעקב ובמושב כנף בדרום הגולן. מצויה בצפון הכנרת ובדרום רמת הגולן, בגליל, בכרמל, וברמת מנשה.

היא מתאימה לגינון, הזרעים נובטים בקלות והצמח גדל ללא קושי בהשקייה מתאימה.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2016 דונגית ארץ-ישראלית *Cerinthe palaestina* - פורחת בבתות החבל ים- תיכוני (מרץ 2016), "פורחים עכשיו", כתב-עת "כלנית" מספר 3.

<https://www.kalanit.org.il/cerithe-palaestina>